

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 288/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen etnisen profiloinnin kiellon sisällyttämisestä vartijoiden ja järjestyksenvalvojen koulutukseen

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Inka Hopsun /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 288/2024 vp:

Miten hallitus aikoo varmistaa yksityisen turvallisuusalan toimijoiden tietoisuuden yhdenvertaisuuslaista ja etnisen profiloinnin kiellosta sekä niiden noudattamisen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Järjestyksenvalvojen ja vartijoiden toimintaa säätelevässä yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa (1085/2015) on asetettu lakitasolla asiakkaiden asiallisen ja tasapuolisen kohtelun vaatimus. Vartioimistehtävissä sekä järjestyksenvalvojatoiminnassa on toimittava asiallisesti, tasapuolisesti ja sovinnollisuutta edistäen. Toimenpiteiden on oltava perusteltuja suhteessa tehtävien tärkeyteen ja kiireellisyyteen sekä tilanteeseen kokonaisuutena saavutettava etu huomioiden eikä kenenkään oikeuksiin saa puuttua enempää kuin tehtävien suorittamiseksi on välttämätöntä. Toiminnassa ensi sijassa on tehtävien suorittaminen neuvoin, kehotuksin ja käskyin.

Sisäministeriön yksityisen turvallisuusalan koulutusta säätelevissä asetuksissa ei ole erikseen säädetty yhdenvertaisuuskoulutuksesta yksityisen turvallisuusalan toimijoille. Sen voidaan kuitenkin jo nykyisellään katsoa kuuluvan ainakin osin koulutukseen lainsäädännön tuomien velvoitteiden kautta.

Sisäministeriön asetus vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksesta ja voimankäyttövälineiden koulutuksesta sekä turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan vastaavan hoitajan koulutuksesta (878/2016) määrittelee vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutussisältöjä. Vartijan muuhun kuin väliaikaisen vartijan koulutukseen sekä järjestyksenvalvojakoulutukseen on kuuluttava ainakin turvallisuusalaa, vartijan ja järjestyksenvalvojan toimivaltuuksia ja velvollisuuksia koskevaa lainsäädäntöä, vartijan toimintaa ja tilankehallintaa, järjestyksenvalvojan toimintaa, toimivaltuuksia ja velvollisuuksia, poliisitoimintaa ja siihen liittyviä järjestyksenvalvojan tehtäviä, ennaltaehkäisyä ja järjestyksenvalvojan toimintaa onnettomuus- ja vahinkotilanteessa. Koulutuksen ope-
tusaiheiden on sisällettävä järjestyksenvalvojan työn kannalta keskeisiä asiakokonaisuuksia.

Poliisihallitus on määräyksellään (POL-2017-579) tarkentanut 22.2.2017 vartijan koulutusten sisältöä. Yhdenvertaisuusasioita sisältäviä opetussisällön osioita väliaikaisen vartijan koulutuksessa sekä vartijan peruskoulutuksessa on useita sisältäen muun muassa oikeusperiaatteiden koulutusta (Yleiset oikeudet ja rikoslain anteeksiantoperusteet sekä perus- ja ihmisoikeudet), osioita vartioimistehtävissä noudatettavista periaatteista ja etiikasta, vartijan toiminnasta asiakaspalvelutyössä, hälytystehtävissä ja osio erilaisissa vahinko-, ongelma- ja konfliktitilanteissa toimimisesta. Lisäksi opetusta annetaan vartijana toimimisesta vaihtelevissa tilanteissa, toimintaympäristöissä hyvien palveluperiaatteiden mukaisesti eettisesti hyväksyttävällä tavalla. Samalla tavoin järjestyksenvälvojan koulutuksessa on yleisiin oikeuksiin, perus- ja ihmisoikeuksiin ja erilaisiin asiakastilanteisiin liittyvää opetusta.

Perus- ja ihmisoikeuksien turvaaminen kuuluu julkisen vallan tehtäviin ja julkisen vallan käytön on perustuttava lakiin. Ensisijainen vastuu lakien, mukaan lukien yhdenvertaisuuslaki, noudattamisesta ja toimimisesta niiden mukaisesti, on kullakin järjestyksenvälvojana ja vartijana toimivalla itsellään. Heidän tulee julkista valtaa käyttäessään toimia vallitsevan lainsäädännön ja saamansa koulutuksen mukaisesti. Järjestyksenvälvojen ja vartijoiden työnantajilla on myös työ-lainsäädännön kautta tuleva valvonta- ja ohjausvelvollisuus työntekijöitään kohtaan. Yksityisellä turvallisuusalalla toimiville turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoille yksityisistä turvallisuuspalveluista annettu laki asettaa monia velvoitteita niin työn toteuttamisen kuin sen valvonnankin suhteen. Turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijoiden palveluksessa toimiville vastaaville hoitajille laki asettaa niin ikään merkittäviä vastuita ja velvoitteita. Vastaava hoitaja vastaa esimerkiksi siitä, että luvanhaltijan toimintaa tai liikettä hoidetaan yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain säännösten mukaisesti ja hän tekee myös eräitä voimankäyttövälineiden kantamiseen, koiran mukana pitämiseen ja vartijan asusta poikkeavan asun kantamiseen liittyviä päätöksiä.

Poliisille yksityisistä turvallisuuspalveluista annettu laki mahdollistaa erilaisen valvonnan kohdistamisen yksityisen turvallisuusalan toimijoihin. Laki asettaa myös poliisille valvontavelvoitteita. Poliisin valvonta voi olla esimerkiksi ennakollista valvontaa elinkeinolupien ja henkilöhyväksymisten hakemusvaiheessa, toimijoiden päivittäisen operatiivisen toiminnan valvontaa sekä toiminnan jälkikäteistä valvontaa esimerkiksi erilaisten tarkastusten muodossa (toimipaikkatarkastukset, vuosi-ilmoitusten tarkastaminen jne.). Valvonta voi johtaa erilaisiin yksityisen turvallisuusalan toimijoihin kohdistettaviin toimenpiteisiin; ohjauksesta ja neuvonnasta aina elinkeinolupien ja henkilöhyväksymisten peruuttamisharkintoihin sekä jopa (esi)tutkinnallisiin toimenpiteisiin saakka.

Helsingissä 2.8.2024

Sisäministeri Mari Rantanen

VN/20620/2024-SM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: